

„Do Číny se už nikdy nevrátím.“ S Etzlerem o strachu, ostrých loktech i trablech s jeho filmem

denikn.cz, 11. 11. 2020

Dlouholetý reportér CNN a držitel prestižní novinářské ceny Emmy Tomáš Etzler natočil dokumentární film *Nebe* o pololegálním čínském sirotčinci pro postižené děti. Po letech v Číně říká, že už se tam nikdy nevrátí. Bez ostrých loktů se prý v této zemi fungovat nedá. „Kdybych se stejným způsobem choval v Česku, byl bych zatčen,“ popisuje v rozhovoru.

Natočil jste film o sirotčinci v Číně. Je nesmírně silný, ale už od začátku jej provází smůla. Objednala si ho u vás CNN, která ho zčásti i zaplatila. Pak ho ale odmítla odvysílat. Teď byla v Česku kvůli pandemii zrušena premiéra. Proč CNN film odmítla? Bála se?

Já nevím. Mě to šokovalo, protože nás to stálo opravdu velké úsilí. Bylo to nazvučeno, pak se tam někomu něco nelíbilo, tak se to zase celé přezvučovalo, to všechno byly peníze i čas. A nakonec se to stejně neodvysílalo. Já jsem se naštvál a volal jsem šéfovi Tonymu Maddoxovi, který mi slíboval billboardy na letištích s tím, že ten film bude strašně tlačit. Jen mi odpověděl: „Tomáši, někdy věci nevyjdou tak, jak bychom si přáli.“

My jsme za to dostali deset tisíc dolarů, ale byli jsme na to tři. A byl to více než rok práce. Takže to byla jen symbolická cena. Ale kvůli penězům jsme to nedělali. Mysleli jsme si, že to dostaneme do celého světa a že to pro nás bude mít jiné benefity než peníze. Jestli to byla nějaká sebecenzura...

Nepřipadáte mi jako typ člověka, který by se v tu chvíli nedožadoval jasné odpovědi.

Jsem na volné noze a potřebuju nějaké živobytí. Vybírám si své bitvy. A navíc Maddoxe znám dobře a myslím, že by mi to asi ani neřekl. Mně to oznámila žena, která má v CNN tyto formáty na starosti, a říkala mi, ať o tom moc nemluví. Ale jako jeden z důvodů uvedla, že ten materiál je už rok starý.

Zatímco Čína se každým rokem prudce mění a dokument se točí a vyrábí týden.

V tom sirotčinci se samozřejmě nic nemění, jsem s nimi pořád ve spojení. Tohle není zpravodajská reportáž. Hlavně ten dokument byl původně úplně jiný, než jak vypadá ten, který jste viděla.

Byl političtější?

Ne. Právě že vůbec nebyl politický. To byl prakticky jenom sirotčinec.

Takže vám odmítnutí CNN dalo možnost udělat film *Nebe* svobodněji?

Ano, naprosto. Já jsem se chtěl toho původního nápadu držet. Zůstat jen v sirotčinci, ať si to na kameru řádové sestry a děti řeknou samy. Vždycky se snažím do těchto věcí vstupovat co nejméně. O totéž jsem se snažil i ve svých reportážích. My jsme sestříhali čtyřicet minut filmu na jaře 2018 a to vůbec nefungovalo. Jeptišky si sice říkaly věci samy, ale chyběly souvislosti, které já znal, ale divákům by to nedošlo.

Které věci třeba?

Třeba že rodiče začali své postižené děti opouštět až po zavedení politiky jednoho dítěte. A hlavně v původním filmu vůbec nefungovalo, že by si diváci měli šanci uvědomovat, jak je tenhle sirotčinec v zemi jako Čína naprosto výjimečný. Předpokládám, že kdyby stejný sirotčinec fungoval někde za Prahou, že by tam automaticky fungovali lidi s empatií, kteří tuhle práci mají rádi. Ale vidět tohle v Číně, to byl naprostý zázrak.

Proto nechápu, proč by měla CNN u takového filmu praktikovat autocenzuru. Netočil jste dokument o mučení Ujgurů, udělal jste film o dobře fungujícím sirotčinci pro postižené děti.

Já to právě taky nechápu. Vůbec netuším. Třeba to bylo něco jiného než sebecenzura. Tam z politiky nebylo opravdu nic. V původním scénáři jsme třeba měli rozhovor s Human Rights Watch, protože udělali studii o hendikepovaných lidech v Číně v roce 2012. I to jsme vyhodili.

Byl to opravdu jen příběh sirotčince, který je prostě silný. Co oni dokážou udělat s těmi postiženými dětmi, je úžasné. Když jsme sestřih filmu ukázali české spisovatelce Radce Denemarkové...

... která v Číně asi tři roky žila.

Ano. Když film viděla, řekla mi: „To na tebe nahráli. Tohle přece není možné.“ Ani ona nebyla schopná uvěřit, že takhle by v Číně mohl fungovat sirotčinec. Se střihačkou a spolurežisérkou Adélou Špaljovou a s dramaturgyní Lucií Tenney jsme měsíce řešili, jakým způsobem do dokumentu všechny ty informace dát, a nakonec jsme došli k názoru, že k tomu musím namluvit komentář. Film podle mě dobře funguje proto, že je postaven na kontrastech.

Foto: Gabriel Kuchta, Deník N

Tedy ukázal jste tam pololegální sirotčinec vedle státního, ukázal jste tam scény zvenku, které odhalovaly absolutní bezohlednost a nevšímavost mnohých Číňanů, kdy auto přejede malou holčičku a všichni ji obcházejí.

Nechci tvrdit, že všichni Číňané jsou takoví. Ale podobných videí mám k dispozici desítky. Ve všech vidíme naprostou lhostejnost k utrpení. Vedle toho ale samozřejmě existují videa, kdy lidé chytají holčičku padající z třetího patra. Šílená videa plná bezohlednosti ale převažují a vyvolala obrovskou diskusi ve společnosti. Lidé se ptali: „Kam jsme se to dostali? Jakou společností jsme se stali?“

Není tam žádná empatie k bližnímu. Nyní ale v Číně strašlivým způsobem roste počet věřících. Mao tam zničil veškerou spiritualitu, jakoukoli morálku. Je neuvěřitelné, že se mu to povedlo jen za pár desetiletí, a je dobře, že se spiritualita vrací.

Na druhou stranu je to především ta státem řízená a hlídaná. Stačí připomenout katolické kněze.

Jasně. Byl tam i takový, který seděl snad čtyřicet let ve vězení. Pustili ho asi v osmdesáti letech poté, co mu umřela žena. Tohle jsou zločiny proti lidskosti.

Říká člověk, který před lety přišel do Číny a byl z ní unesený.

To je pravda. Když jsem poprvé přijel do Číny... Ta energie! Ty obrazy, co jsem tam viděl! Ty momentky! Ulicí projíždějí auta od Audi až po Ferrari a na chodníku sedí šedesátník, v ošoupané truhličce má náradí a opravuje cyklistům kola. Kousek od něj vidíte plivající dědky v maoistických oblečcích, kolem nich procházejí holky na vysokých podpatcích v minišatičkách od Guccioho nebo Versaceho.

Já jsem v noci chodil kouřit na balkon a vždycky jsem u toho měl pocit, že jsem v ponorce. Z města se ozývaly šílené zvuky ze staveb. A jak tam je smog, zvuk se nese trochu jinak. Navíc já mám rád nové a jiné věci. A Čína najednou byla tak jiná. Opravdu jsem byl unesený.

Do Číny jsem nepřišel s konkrétní představou. Do té doby jsem se o ni ani nezajímal. Na CNN jsem viděl pár reportáží a všechno mi to připadalo zaprášené a šedivé a říkal jsem, že tam fakt nechci. Slyšel jsem názory, jak je to tam moderní, skvělé, obrovské. Na druhou stranu se mě známí z Amnesty International ptali, jestli je mi jasné, že jedu do jedné z nejbrutálnějších zemí

světa. A já nechtěl slyšet ani jednu stranu. Říkal jsem všem: „Jedu tam jako novinář, budu se kolem sebe koukat a chci si udělat svůj názor.“

Takže váš názor po sedmi letech strávených v Číně je, že jste skutečně žil v jedné z nejbrutálnějších zemí na světě a vrátil jste se s posttraumatickým syndromem.

I přes opakované pokusy dostat se do Severní Koreje jsem tam nebyl, ale je mi jasné, že Čína míří právě tímhle směrem. Za těch sedm let se situace zhoršovala. A dnes, šest let po mém odchodu z Číny, je mnohem horší. Lidskoprávní situace v zemi je strašná. Ale promiňte, asi jste se chtěla zeptat na něco konkrétního.

Ano, na posttraumatický syndrom. To říkáte jako nadsázku, nebo jej skutečně zažíváte?

Říkám to trochu s nadsázkou.

Takže nepotřebujete psychoterapii a medikaci.

Ne, ne, ne! Ale potřeboval jsem si zas zvyknout na civilizovanou zemi. V Číně se neobejdete bez ostrých loktů. Teď jsem zrovna psal kapitolu do své knihy o Číně...

... s podtitulem Co jsem to proboha udělal. Pokud z toho tedy nebude přímo titul.

Ano, zrovna o tom s vydavatelem diskutujeme. Nechci moc prozrazovat, ale opravdu jsem se v Číně začal chovat jako člověk s ostrými lokty. Kdybych se stejným způsobem choval tady, byl bych zatčen. Tam to ale jinak nejde.

Jen pro ilustraci řekněte jeden konkrétní příklad.

Třeba jsem v Číně potřeboval zabukovat na hotelu čtyři pokoje. A Číňané kradou, takže když přijдете do hotelu, musíte zaplatit zálohu. Když z hotelu odcházíte, pošlou na pokoj kontrolu, jestli nechybí peřiny, deky, závěsy. Pak vám zálohu vrátí. Já potřeboval pokoje na pět dní kvůli natáčení. Takže pro kameramana, pro mě s malou dcerou a podobně. Chtěli po mně zálohu dvacet tisíc dolarů. Hrozně jsem je seřval, že já nejsem žádná komunistická kurva, která krade.

To si tam docela troufáte.

No jasně. Řekl jsem jim, ať takové zálohy účtují komunistickým hajzlům, ale že já jsem z civilizované země a takhle se nechovám. Té paní sklapla brada a snížila mi zálohu na čtyři tisíce dolarů. Kdybych na ni mluvil slušně, ničeho nedosáhnou. Tohle jsem se tam naučil a tady jsem se musel přeorientovat.

Foto: Gabriel Kuchta, Deník N

Tady byste takhle v hotelu řvát nemohl. Proto tedy o sobě říkáte, že jste v Číně zhrubl.

Ano. Tady jsme šli s kameramanem Petrem Svidenským, se kterým jsem v Číně spolupracoval řadu let, centrem Prahy. Petr hledal přechod a já mu říkal: „Kašleme na přechod. Nějak prokličkujeme.“ Bylo to v místě, kde jezdila auta, tramvaje. A on na mě: „Tomáši, neblbni, tady nejsi v Číně, navíc tady tě lidé znají.“

Snažím se. Prostě se tam chováte jinak. Pamatuju si okamžik, který jsem v Číně zažil. Šel jsem na křižovatce s malou dcerou v kočárku po přechodu a nesl si kafe. Měl jsem zelenou a najednou zleva jel někdo na motorce a minul kočárek opravdu o milimetr. Okamžitě jsem zareagoval a to kafe jsem na něho hodil. A strefil jsem se. On se zastavil a já k němu fakt agresivně přistoupil. Když ten Číňan viděl naštvaného dvoumetrového bělocha, rychle ujel.

Takové věci jsem tam postupem času dělal. Čína je zkrátka jiná. V Pekingu neuvídíte úsměv. Měli jsme jednou domluvený rozhovor s lidmi ze společnosti, která vyučuje Číňany slušnému chování. A oni vůbec nepřišli!

Nechci vás tím posttraumatickým syndromem trápit, ale jeden z rysů je, že se vám vrací obrazy, vzpomínky, máte noční můry. Zdá se vám o Číně?

Ano. Dál to ve mně žije. Zrovna minulý týden se mi zdálo, že jsem byl v Číně kvůli něčemu odsouzen ke čtyřiceti dnům vězení.

To jste se asi probudil zpocený.

Zpocený ani ne, ale byl jsem rád, že jsem se probudil. Ani nevím, za co to bylo. Za nějakou prkotinu. Ani jsem nevěděl, kam mám v tom vězeňském komplexu jít. Zavedli mě tam a nejdřív na mě mluvili anglicky. Vypadalo to jako obrovská kasárna.

Když jsem kdysi seděl v Praze v hospodě s Martinem Řezníčkem, tehdy šéfem zahraniční redakce České televize, ve chvíli, kdy jsem mluvil o Tibetu, jsem začal šeptat. Martin mi jen řekl: „Tomáši, tady jsme ale v hospodě v Praze.“

Tomáš Etzler

První český novinář, který dostal cenu Emmy. Vystudoval Pedagogickou fakultu Ostravské univerzity, chtěl se věnovat zeměpisu a tělocviku. Po odchodu do Ameriky začal v roce 1999 pracovat pro CNN, nejprve jako editor zpráv, poté byl přes dva roky válečným zpravodajem na Haiti, v Iráku a Afghánistánu.

V letech 2007 až 2014 pracoval pro Českou televizi jako zpravodaj v Číně. Jindřich Šídlo s ním napsal knižní rozhovor s názvem Kdo ví, kde budu zítra. Etzler právě dokončil dokumentární film Nebe o čínském sirotčinci.

To se v hlavě uloží. Slyšela jsem vyprávět bývalé vězně, jak po návratu na svobodu už po zbytek života spali s rukama na peřině. Vás zatkli v Číně třiadvacetkrát. Jak jste to prožíval?

Jsou to strašné nervy. Nikdo nechce být odvedený na policii. Je to velmi nepříjemné. Nejvíce v momentech, kdy točíte něco, o čem víte, že se jim určitě nebude líbit. Ať už jsou to Tibetané, severokorejští uprchlíci, Fa-lun-kung. Točil jsem co nejrychleji, protože víte, že dříve nebo později se nějaký fízl objeví.

V Číně nikdy nevíte, kdy spadne klec. Musíte si hlídat každý krok. Nás třeba převáželi i v kufrech aut. Jeli jsme za severokorejskými uprchlíky v okolí města Šen-jang, skrývali je v tajných bytech nebo na venkově. Když jsme takhle projížděli vesnicí, hodili na nás deku nebo nás strčili právě do kufru. Na vesnici si bělocha každý všimne.

Měl jste v těch chvílích strach?

Je to nepříjemné, ale strach? Co mi mohou udělat? Přinejhorším mě vyhostí ze země.

Tehdy by si nedovolili zavřít do vězení evropského novináře?

Tenkrát ne. Ale dnes už to hrozí.

Nikdy vám nevyhrožovali dětmi?

Ne. Ale mému kolegovi ze CNN Stanu Grantovi, když šel ráno s manželkou běhat, vyslychali mezitím doma dvě děti, kterým ještě nebylo patnáct. Jeden kluk se ze strachu počůral. Stan o tom incidentu udělal i pár živých vstupů pro televizi a za dva tři měsíce byl z Číny pryč. Prohlásil, že si nenechá zneužívat děti komunistickým režimem.

Strach nemám

Když jsem se na váš film dívala, opakovaně se mi vracela otázka, nakolik ohrožuje řádové sestry, jejich kostel, sirotčinec, ty děti...

Tohle je pochopitelně věc, kterou řeším už od toho roku 2013, když jsem tam přišel poprvé. Jsou to v podstatě dva filmy v jednom. Příběh sirotčince a příběh můj. Zatímco já Čínu kritizuju, ty sestry se o politice nebo komunistech ani nezmíní. A ví proč. Jakýkoli náznak otázky na politiku už v roce 2013 ignorovaly.

Když se k nim v roce 2017 štáb vrátil, říkal jsem jim: „Vůbec se jich na politiku neptejte. Točte jen to, co uvidíte v sirotčinci. Žádným konfrontacím je vystavovat nebudeme.“

Vy jste u druhého natáčení už ani nebyl, protože tam řádové sestry nechtěly žádného bělocha.

Nechtěly tam už nikoho, jako jsem já. Ale věděly, pro koho se to točí.

Na prvním natáčení jste tedy byl?

Jenom jsem je první den pozdravil, pak už jsem tam taky nebyl. Stačilo, že tam byl kameraman. Mít tam dva dvoumetrové chlapy, navíc bělochy, nešlo. Bylo to těžké. Natáčení vůbec nebylo kočírované.

Vy jste z toho musel být na nervy. Sedět v hotelu a vědět, že se o kus dál točí váš film a vy do toho nemůžete zasahovat.

To bylo fakt strašné. Ani na to nechci vzpomínat. Byl jsem z toho totálně hotový. Produkční a kameramanovi jsem říkal: „Nic neovlivňujte, prostě tam buďte a točte. Buďte jako moucha na stěně. Já chci příběh jednoho týdne v sirotčinci.“

Předpokládám, že kameraman měl i zadání soustředit se na konkrétní děti.

Jasně. Řekl jsem, které děti chci mít za hlavní hrdiny filmu. Ale objevil tam i jiné. Já jsem se třeba úplně zamiloval do autisty, který tam pořád mluví o opičím králi.

Každopádně nervy to pro mě byly hrozné. Měl jsem křeče v žaludku. My jsme si během natáčení nemohli volat! Každý večer mi ale psali zprávy.

Ale o natáčení filmu se vědělo. Na návštěvu do sirotčince přišli během natáčení i oficiální představitelé státu.

Ano. Ale nevím, jestli věděli, že to je pro zahraniční produkci.

Tak to bych se o ně teď bála, že budou mít problém.

Podle mě se jim nic nestane. Sirotčinec je pro místní vládu nepostradatelný. Nejenomže se řádové sestry o desítky postižených sirotků samy starají, ony navíc pomáhají pečovat o další postižené děti desítkám rodin z dalekého okolí, jež by si s tím jinak nevěděly rady.

Existuje mezi nimi velice dobrá symbióza. Jeptišky si sice stěžují, že jim místní vláda nedá peníze, že jim hází klacky pod nohy a kolikrát si tu jejich práci přivlastňují, ale fungují bok po boku již třicet let. Navíc my nejsme jediní, kdo ten sirotčinec navštívil. Několikrát se už v čínských médiích objevil. Pochopitelně tam nepadlo ani slovo o tom, že ho vedou katolické sestry.

Neobáváte se, že komunisté váš film vezmou, udělají pár stříhů a použijí ho jako propagandistický film, který bude ukazovat, že Čína se o malé a postižené děti umí postarat?

To je mi upřímně řečeno úplně jedno.

Fakt?

Jestli si tohle vezmou a udělají si z toho propagandu, budiž. Jestli se díky tomu vyberou další peníze pro jeptišky, ať to klidně udělají.

To myslíte vážně? Vám by nevadilo, kdyby na vašem filmu Čína ukazovala, jak se stará o postižené děti, přičemž sám víte, v jak ubohých podmínkách žijí podobné děti ve státních sirotčincích?

Myslím, že Číňané tohle neudělají. To tam spíš půjdou natáčet sami. Ten sirotčinec má normální webové stránky. Teď už o tom filmu vědí i čínští komunisté.

Měl jste už nějaké ohlasy?

Zatím nic. My ale máme s filmem Nebe zahraniční záměry a pak to budu řešit na jiné úrovni. Spíš bych měl obavy, že v České republice bude hlavně problém s institucemi a firmami, jako je hradní kancelář nebo PPF, s Tvrdíkem a partičkou kolem něho.

Vy si moc neberete servítky. O prezidentu Zemanovi mluvíte jako o podlém, nenávisném, zlém, nejslavnějším českém ožralci...

Vždyť je to pravda.

Tvrdíte, že se mu v Číně smějí.

Když on tehdy v Číně vylezl s tím krtečkem... Stydím se! Moji čínští kamarádi to viděli, volali mi a ptali se: „On je fakt prezident?“ A to jsou Číňané zvyklí na ledacos. V tomto případě ale nebyli schopni slova. To, že se Zeman jezdí do Číny učit stabilizovat společnost, ukazuje jeho sprostotu. To je plivnutí do obličeje všem těm desítkám milionů mrtvých, které má čínský režim na svědomí.

Když tímto způsobem mluvíte, můžete se do Číny ještě někdy vrátit?

Do Číny už se nikdy nevrátím. I kdyby mi to povolili, už bych nejel. Oni teď začali s něčím, čemu se říká diplomacie rukojmích. Drží tam takhle Kanadany a dva Australany. Každá země, se kterou mají nějaké šarvátky, u nich má rukojmí. Bez jakéhokoli nařčení z čehokoli je drží ve vazbě. Třeba dva roky. Bez toho, že by byli obviněni.

Foto: Gabriel Kuchta, Deník N

Máte tedy o sebe strach? Přece jen ještě chystáte knihu, ve které předpokládám ještě leccos z toho, co jste v Číně zažil, odkryjete.

Strach nemám. Bydlím ve druhém patře, to bych se maximálně trochu polámal. Moji přátelé, kteří se pohybují v čínských kruzích, mi říkají, že mě Číňané sledují a všechno o mně vědí. A já se ptám: „No a co, že mě sledují? Tady je celá řada jiných kritiků.“ Oni mi na to odpovídají: „Jenže ty mluvíš a jsi známá tvář.“ Jsem pro ně příliš malá ryba v příliš malém rybníku.

Kdy vyjde zmíněná kniha? V crowdfundingové sbírce jste vybral téměř dvojnásobek částky. Lidé měli obrovský zájem vás podpořit. A teď jste oznámil, že ve slíbený termín kniha nebude, protože nemáte čas ji dopsat.

Ne, já mám čas to dopsat, ale píšu opravdu pomalu. Pojal jsem to jako biografii zahraničního reportéra v dělnickém ráji. Zažil jsem tam spoustu dobrodružných, neuvěřitelných příhod. To tam chci dostat. Můj život bude hlavním narativem knihy, pochopitelně s kulisami obrovských událostí, které se v Číně v době mého pobytu odehrály. Já třeba nevěřím, že Čína má na to, aby se stala skutečnou světovou velmocí.

A to jste si při příchodu do Číny myslel, že se jednou stane svobodnější zemí.

Já jsem se toho od té doby o Číně hodně naučil. A opravdu nevěřím, že může být světovou velmocí. V chystané knize ukazuju příklady, na kterých svoje tvrzení dokládám. Navíc tam chci dostat i příběh mého sešupu. Přijel jsem tam jako novinář nadšený z nového prostředí. Pak jsem pocíťoval silné rozčarování, které se nakonec změnilo až v opovržení. Jen to utvrdilo můj názor na komunisty.

Volání divočiny

Vůbec mi k vám nesedí, když říkáte, že dnes přemýšlíte o tom, jestli sedm let v Číně nebylo ztracených a radši jste neměl zůstat v Berlíně jako šéf německé CNN. Vy jste člověk nabitý energií, nezastavitelný, u kterého tenhle zvláštní sebezpyt nechápu.

Já budu úplně upřímný. I když jsou to nesmírně osobní věci. V Číně v podstatě přestal existovat normální život, jaký jsem do té doby znal. Já jsem přestal lézt, chodit na koncerty, do divadla. Tam to prostě nejde. V centru Pekingu sice otevřeli jednu lezeckou stěnu, ale už v prvním týdnu se tam urval slaňák a lezec se zabil. Koncerty tam prakticky nebyly. Ani vážné hudby. Když tam přijela nějaká dobrá klasika, lístky si rozebraly ambasády. Zajít si na dobrý film nejde vůbec.

Jenže kdybyste zůstal ve vysoké funkci v Berlíně, nepsal byste dnes knihu o dobrodružných letech strávených v Číně.

Ale moje kvalita života strašně klesla. Navíc když jsem dal výpověď v CNN, ukecávali mě, ať zůstanu, a nakonec z toho bylo dalších sedm měsíců. Má šéfka mě varovala: „Tomáši, ty máš před sebou neskutečně dobrou budoucnost v této společnosti. Všechno sis to vydělal. Nezahod to.“ A měla pravdu. Já jsem ale odešel do České televize.

Řada mých kolegů taky odešla ze CNN. Nebo byli vyhozeni, protože jim bylo pětapadesát. A dostali zlatý padák – to jsou desítky tisíc dolarů. Když jsou tam dlouho, je to přes sto tisíc dolarů. Když už odešli, nikoli do České televize, ale třeba do NBC a jiných světových médií. Odešli do úplně jiné ligy.

Česká televize mi dala možnost být reportérem a jsem jí za to vděčný. Měl jsem tam absolutní editoriální svobodu. Ale já jsem si tam uvědomil, že se vůbec nikam nehýbu. V CNN jsem dostával každý rok těžší a těžší úkoly. Pracoval jsem na závažnějších tématech. Říkali mi, že patřím mezi speciální jednotky CNN, protože jsem tam dělal tu nejšílenější práci. S tím se mi pochopitelně zvedal plat, s tím se mi měnily názvy funkcí a popisy práce. Zvedaly se mi výroční bonusy.

Předpokládám, že svou roli sehrála i cena Emmy.

Jistě. A pak v České televizi jsem se nikam nehnul. Musel jsem se trošku naučit dělat korespondenta. Když vidím některé své reportáže z roku 2007, kterými jsem tam začal, obsahově byly dobré, ale můj přednes byl špatný. Pak jsem se ale ty věci naučil. Jsem vděčný za to, co jsem se tam naučil, i za prostor, který jsem dostal.

V životě jsem tam nedostal přidáno, v životě mi tam nedali žádnou odměnu. Ale hlavně jsem se nehnul profesně. V CNN si mě pěstovali pro nějakou vedoucí pozici. Všichni moji známí, kteří tam vydrželi, jsou dnes viceprezidenti v Hongkongu, v Londýně, v New Yorku, v Atlantě.

My jsme byli s Českou televizí domluveni na polovičním úvazku, a ani to nedodrželi. V Hongkongu jsem pak šel finančně strašlivě dolů. Nejenže jsem odchodem z ČT přišel o plat, ale i o benefity, jako je třeba byt. Žil jsem v nejdražším městě na světě a existenčně jsem tam bojoval.

Snažil jsem se přeorientovat a začal dělat tuhle práci pro korporáty, třeba ze Švýcarska. Měl jsem pár výborných kšeftů. To člověk vydělá milion korun za měsíc. Ale to se vypařilo hned. V Hongkongu jsem v přepočtu platil dva miliony korun ročně za školné dětí. A to můj syn chodil do školky a moje dcera do první třídy. Navíc tyto kšefty byly za ty tři roky asi tři, jinak spíš mnohem menší věci.

Pak se ve větším vrátila CNN a to mě zachránilo. Navíc jsem pak zjistil, že se můžu částečně živit i mluvením.

Ale to byste měl trochu zpomalit. Mluvíte hrozně rychle.

Já vím. V České televizi mi pořád říkali: „Tomáši, zpomal, zpomal.“ Jednou jsem byl ve studiu, a když jsem vycházel, stál tam starší novinář Zdeněk Velíšek, velmi milý pán, kterého si moc vážím. Podíval se na mě a říkal: „Já tam po té kulometné palbě snad ani nepůjdu.“

Váš životní příběh v kostce: tělocvikář a zeměpisář, který odešel do USA a velmi toužil pracovat pro CNN. Začal tam jako řidič reportérů, kterým zároveň vozil na plac pizzu. Střih – velké reportáže, cena Emmy, šéf CNN v Berlíně. A zase střih a Česká televize, čehož dodnes litujete. Jak to bude pokračovat? Přece máte plán.

Já musím mít plány, protože mám dvě malé děti. Nadále spolupracuji se CNN, což mi platí výdaje. A je to nelehké. Došlo tam ke generační výměně. Nedávno jsem v Kyjově a Brně natáčel s člověkem, který je snad o pětadvacet let mladší než já. A CNN je dravá. Snaží se tam dostat ti nejlepší z nejlepších. Čili chce to hodně úsilí.

To znamená, že je pro vás problém mladým stačit.

Já jim stačím, ale je to těžší a těžší. Dnes už se točí na jiné kamery, než na které jsem zvyklý, vysílá se jinak. Je tam spousta mladších, agresivnějších a pravděpodobně levnějších lidí, takže je tam obrovská konkurence. Základy poctivé, pravdivé novinářiny ale zůstávají neměnné a tam mám svými zkušenostmi před některými mladěochy náskok. A naštěstí mám v CNN stále dobrou reputaci.

A ten plán?

Chci psát knihy a prosadit se s nimi na mezinárodním trhu. Tady se tím neužívám.

Reportážní knihy?

Ne. To, co píšu teď. Hned jak tuhle knihu dopíšu v češtině, začnu ji psát v angličtině. Já si ji nenechám přeložit. Vždyť se tím jazykem žívím už dvaadvacet let. Když jsem dělal v České televizi reportéra, bylo to pro mě strašně těžké. Kolikrát jsem se u živých vstupů zakoktal, protože jednak mluvím rychle, jednak si to v hlavě všechno překládám z angličtiny do češtiny.

Proč jste to nenapsal rovnou v angličtině a pak si to nenechal přeložit do češtiny?

To už mi taky bylo řečeno. Píšu knihu v češtině, u toho mám doma pořád zapnutý slovník a řadu výrazů si do češtiny musím překládat. Protože to, o čem píšu, jsem zažíval v angličtině. Možná byla chyba psát v češtině, ale to už je jedno.

A k dalším plánům: věřím, že můj film Nebe bude úspěšný i mezinárodně. Chci využít veškerých svých známých v Hollywoodu a v amerických televizích. S psaním knih souvisí i přednášky. Třeba jen v Německu se platí úplně jinak než v Česku, natož ve Spojených státech.

Jinými slovy, s prací reportéra skončíte?

Já si chci CNN udržet, dokud to půjde. Zajímají mě věci. Říkám tomu volání divočiny. Já to budu pořád...

Vyhledávat?

Ne. Nebudu to odmítat. Mně je sedmapadesát a už mě nikdo nezaměstná. Mám ale malé děti a peníze vydělávat musím. Chci vydělávat knihami, chci se nadále živit žurnalistikou a navíc mě baví se o těch znalostech a zkušenostech bavit. Vystudoval jsem ped'ák a můžu se k tomu vrátit.

Včetně toho tělocvikáře.

Autor: Renata Kalenská

Zdroj: <https://denikn.cz/492048/do-ciny-se-uz-nikdy-nevratim-s-etzlerem-o-strachu-ostrych-loktech-i-trablech-s-jeho-filmem/>